**Karta modułu/przedmiotu**

| Wypełnia Zespół Kierunku | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Nazwa modułu (bloku przedmiotów): **MODUŁ WYBIERALNY - Z ZAKRESU PSYCHOLOGII KLINICZNEJ I ZDROWIA** | | | | | | Kod modułu: G |
| | Nazwa przedmiotu: **PSYCHOLOGIA KLINICZNA OSÓB CHORYCH SOMATYCZNIE** | | | | | | Kod przedmiotu: G/63 |
| | Nazwa jednostki organizacyjnej prowadzącej przedmiot / moduł: **INSTYTUT PEDAGOGICZNO-JĘZYKOWY** | | | | | | |
| | Nazwa kierunku: **PSYCHOLOGIA** | | | | | | |
| | Moduł: **psychologia kliniczna i zdrowia** | | | | | | |
| | Forma studiów: **STACJONARNE** | | Profil kształcenia: **PRAKTYCZNY** | | | | Poziom studiów: **jednolite studia magisterskie** |
| | Rok / semestr**:** **IV/8** | | Status przedmiotu /modułu: **OBOWIĄZKOWY** | | | | Język przedmiotu / modułu: **POLSKI** |
| | Forma zajęć | wykład | ćwiczenia | laboratorium | projekt | seminarium | inne (wpisać jakie) |
| | Wymiar zajęć (godz.) | **15** | **30** | | | | |

| | |
|---|---|
| Koordynator przedmiotu / modułu* | Dr Ilona Bidzan-Bluma |
| Prowadzący zajęcia* | Dr Ilona Bidzan-Bluma, dr Arkadiusz Mański, mgr Małgorzata Trepner |
| Cel kształcenia przedmiotu / modułu | Celem przedmiotu jest zapoznanie studentów z psychologiczną charakterystyką problemów w wybranych grupach chorób chorych somatycznie, ze szczególnym uwzględnieniem procesu przystosowania się do chorób o charakterze przewlekłym i w stanach nagłych zagrażających życiu (z uwzględnieniem specyfiki wieku i zadań rozwojowych), zapoznanie z konsekwencjami przebiegu choroby i jej leczenia dla funkcjonowanie psychicznego osoby chorej i jej rodziny, pokazanie specyfiki leczenia i pomocy psychologicznej w poszczególnych jednostkach chorobowych. |
| Wymagania wstępne | |

** Zmiany koordynatora przedmiotu oraz prowadzącego zajęcia dokonuje Dyrektor Instytutu po akceptacji Prorektora ds. Kształcenia. Nowy koordynator przedmiotu oraz prowadzący przedmiot potwierdza zapoznanie się z treściami zawartymi w karcie przedmiotu.*

| **EFEKTY UCZENIA SIĘ** | | |
|---|---|---|
| Nr efektu uczenia się/ grupy efektów | Opis efektu uczenia się | Kod kierunkowego efektu uczenia się |

| | | |
|---|---|---|
| 01 | Student zna i rozumie w pogłębionym stopniu zagadnienia na temat przedmiotu, metodologii i celów psychologii klinicznej osób chorych somatycznie; zna i rozumie w pogłębionym stopniu terminologię używaną na gruncie psychologii klinicznej, psychosomatyki i psychopatologii, psychiatrii oraz neuropsychologii służące diagnozie klinicznej; zagadnienia o powiązaniach psychologii klinicznej z innymi obszarami zdrowia psychicznego (psychiatrią, neuropsychologią) oraz somatycznego (np. kardiologia, endokrynologia, położnictwo, gastroenterologia, urologia, reumatologia, ortopedia itp.) i ich praktycznego zastosowania. | PS_W01<br>PS_W02<br>PS_W03<br>PS_W04 |
| 02 | Student zna i rozumie w pogłębionym stopniu zagadnienia z zakresu różnego rodzaju zaburzeń funkcjonowania osób chorych somatycznie w stresie, chorobie, zaburzeniach osobowości (procesy poznawcze, emocje, zachowanie) oraz na temat metod ich diagnozowania; zna i rozumie specyfikę, istotę i cele procesu diagnozy klinicznej oraz zna i rozumie w pogłębionym stopniu specyfikę prowadzenia badań klinicznych w psychologii oraz ich opis. | PS_W08 |
| 03 | Student zna i rozumie zagadnienia dotyczące zasad etyki zawodowej psychologa klinicznego w zakresie prowadzenia postępowania diagnostycznego; zna i rozumie znaczenie diagnozy klinicznej i wie, że jej efekty będą rzutowały na przyszłość w postaci interwencji lub decyzji, która niesie zmiany dla osoby lub grupy. | PS_W09 |
| 04 | Student potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną z zakresu psychologii klinicznej oraz powiązanych z nią dyscyplin do analizowania i interpretowania ludzkich zachowań; potrafi zaplanować oraz przeprowadzić proces diagnostyczny dotyczący różnych sfer funkcjonowania osób chorych somatycznie, potrafi interpretować uzyskane wyniki i integrować dane pochodzące z poznanych metod badawczych oraz wskazać kierunki dalszych działań psychologicznych uwzględniające indywidualne (środowiskowe) potrzeby oraz zasoby jednostki (grupy społecznej) | PS_U01<br>PS_U02<br>PS_U04 |
| 05 | Student potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę do przeprowadzania badań za pomocą wywiadu klinicznego oraz obserwacji, a także kompetentnie posługiwać się poznanymi testami i in. metodami psychologicznymi; posiada umiejętność formułowania problemu badawczego, potrafi wyjaśnić etiologię psychopatologii oraz dobrać adekwatne narzędzia badawcze służące procesowi diagnozy klinicznej; potrafi prezentować własne spostrzeżenia, przestrzegać zasad dotyczących zachowania tajemnicy zawodowej, poufności i prywatności, potrafi stosować je w praktyce. | PS_U05<br>PS_U10<br>PS_U11 |
| 06 | Student ma pogłębioną świadomość specyfiki relacji interpersonalnej w sytuacji pomocy psychologicznej; znaczenia dbałości o zdrowie psychiczne i fizyczne, identyfikuje indywidualne, społeczne i środowiskowe zagrożenia dla zdrowia psychicznego i somatycznego. | PS_K01 |
| 07 | Student wykazuje gotowość do przyjmowania wyzwań zawodowych, przyjmując postawę szacunku wobec osób chorych somatycznie o różnych potrzebach w zakresie różnych form pomocy psychologicznej; jest gotów okazywać zrozumienie dla sytuacji ludzi z różnymi problemami i trudnościami | PS_K02 |
| 08 | Student jest gotów do postepowania zgodnie z wartościami realizowanymi w praktyce psychologicznej, wykazywać troskę o prawidłowy przebieg diagnozy i interwencji psychologicznej, tak by nie przyniosła jakiejkolwiek szkody badanym osobom. Jest gotów przyjąć pomoc ekspertów i superwizorów, uwzględnia etos zawodu psychologa. | PS_K06 |

**TREŚCI PROGRAMOWE**

**Wykład**

1. Psychologiczna charakterystyka podstawowych problemów w wybranych grupach chorób c somatycznie:
   1) Proces przystosowania się do chorób o charakterze przewlekłym i reakcje adaptacyjne w nagłych zagrażających życiu
   2) Charakterystyka dynamiki procesu chorobowego i adaptacji w kontekście wieku i rozwojowych
   3) Konsekwencje przebiegu choroby i jej leczenia dla funkcjonowanie psychicznego osoby chorej
   4) Psychologiczna sytuacja osób w okresie terminalnym i ich rodzin/opiekunów
   5) Opieka psychologiczna nad pacjentem chorym terminalnie i jego bliskimi
   6) Znaczenia podejście patogenetycznego i salutogenetycznego dla praktyki psychologicznej.
2. Terapia i interwencja psychologiczna w chorobach somatycznych:
   1) Terapia i interwencja psychologiczna w chorobach somatycznych – wybrane metody pracy
   2) Praca psychologiczna z rodziną/bliskimi osoby chorej – podejście systemowe
3. Psychologiczne aspekty niepełnosprawności – zagadnienia rehabilitacji
4. Rehabilitacja psychologiczna osób z niepełnosprawnością
5. Współpraca psychologa z zespołem leczącym chorego somatycznie:

a) W zakresie psychologicznej specyfiki: w chorobach układu krążenia, układu pokarmowego, układu oddechowego, układu endokrynologicznego, chorób dermatologicznych, chorób nowotworowych, chorób reumatycznych, chorób układu rozrodczego oraz innych, w tym chorób przebiegającym z dużym nasileniem bólu

b) W zakresie oddziaływania stanu somatycznego na procesy i mechanizmy regulacji psychicznej. Funkcje somatyczne i ich poznawcze, emocjonalne i behawioralne odzwierciedlenie

6. Psychoneuroimmunologia – jej znaczenia w rozumieniu zależności między stanem psychicznym i somatycznym człowieka.
7. Model biomedyczny i model biopsychospołeczny – ich konsekwencje dla diagnozy i terapii osób chorych somatycznie.
8. Specyfika psychologii zdrowia – zmiany perspektywy w podejściu do chorych somatycznie i sposobu ich leczenia.
9. Psychologiczne i psychofizjologiczne metody badań reakcji emocjonalnych, postaw, przejawów zachowań w wybranych jednostkach chorobowych.

**Ćwiczenia**

1. Budowanie planu diagnostycznego, stawiania hipotez i ich weryfikacji w oparciu o metody kliniczne i standardowe metody diagnostyczne (wywiad kliniczny, obserwacja, kwestionariusze, skal, itp.) oraz inne narzędzia celem pełniejszego poznania problemów chorego somatycznie (wynikających ze specyfiki schorzenia).
2. Identyfikacja psychologicznych czynników istotnych dla etiologii i rozwoju chorób somatycznych oraz jej leczenia.
3. Rozpoznawanie wpływu zmian somatycznych na funkcjonowanie psychiczne chorego;
4. Dokonywanie charakterystyki zachowań i trudności adaptacyjnych najczęściej występujących w przebiegu leczenia chorób somatycznych.
5. Rozpoznawanie i różnicowania zmian w funkcjonowaniu chorego (emocjonalnym, poznawczym, społecznym) ze względu na przebieg choroby i jej leczenia.
6. Ocena procesu przystosowania w chorobie i leczeniu oraz potrzeb chorego celem wzmacniania zasobów zdrowia.
7. Identyfikacja potrzeb osób umierających oraz zaplanowania oddziaływań psychologicznych wobec chorego i jego opiekunów.
8. Planowanie i przeprowadzenie klinicznej interwencji psychologicznej wobec osób chorujących oraz ich rodzin i opiekunów.
9. Metody terapii psychologicznej szczególnie przydatne w chorobach somatycznych, takie jak: modyfikacja zachowań, techniki poznawczo-behawioralne, techniki relaksacji

| |
|---|
| (zmniejszanie napięcia psychofizycznego), metody biologicznego sprzężenia (biofeedback), techniki pracy z rodziną.<br>10. Ocena skutków podejmowanych przez psychologa działań (terapeutycznych, rehabilitacyjnych).<br>11. Współpraca z innymi specjalistami (m.in. lekarz, pielęgniarka, fizjoterapeuta, dietetyk, socjolog) celem integracji sposobów skutecznego oddziaływania terapeutycznego i prewencyjnego.<br>12. Opracowywanie programów prewencji chorób cywilizacyjnych oraz programów promocji zdrowia. |
| **Laboratorium** |
| |
| **Projekt** |
| |
| **Seminarium** |
| |
| **Inne** |
| |

| | |
|---|---|
| Literatura podstawowa* | Bętkowska-Korpała B., Gierowski J.K. (red.) (2007*). Psychologia lekarska w leczeniu chorych somatycznie*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.<br>Zabłocka-Żytka L.(2017). *Pomoc psychologiczna chorym somatycznie*. Warszawa: Wydawnictwo Difin. |
| Literatura uzupełniająca* | Basińska M.A. (2009). *Funkcjonowanie psychologiczne pacjentów w wybranych chorobach endokrynologicznych.* Bydgoszcz: Wyd. UKW.<br>Basińska M.A. (2006). *Reumatoidalne zapalenie stawów. Obraz psychologiczny.* Bydgoszcz: Wyd. UKW.<br>Bidzan M. (2008). *Jakość życia pacjentów z różnym stopniem nasilenia wysiłkowego nietrzymania moczu.* Kraków: Impuls.<br>Gulla B., Izydorczyk B., Kubiak R. (2019). *Godność i intymność pacjenta. Aspekty psychologiczne i prawne.* Kraków: Uniwersytet Jagielloński. Biblioteka Jagiellońska.<br>Heszen-Celińska, I., Sęk, H. (red.) (2020). *Psychologia zdrowia.* Warszawa: Wyd. Naukowe PWN.<br>James R. K., Gilliland B. E. (2005). *Strategie interwencji kryzysowej Pomoc psychologiczna poprzedzająca terapię.* Warszawa: Wyd. Edukacyjne PARPA.<br>Leppert W., Majkowicz M. (2018). Ból przewlekły. Ujęcie kliniczne i psychologiczne. Warszawa: Wyd. Lekarskie PZWL.<br>Ossowski R. (2020). *Psychologia rehabilitacyjna w praktyce.* Bydgoszcz: Wyd. UKW.<br>Rudnik A. (2019). *Jelita - mózg - jelita. Zasoby psychologiczne a jakość życia pacjentów z chorobami układu pokarmowego*. Gdańsk: Wyd. UG<br>Salmon P. (2002). *Psychologia w medycynie*. Gdańsk: GWP.<br>Wirsching, M. (1994). *Wokół raka*. Gdańsk: GWP. |
| Metody kształcenia stacjonarnego | Wykład informacyjny, problemowy, prezentacja multimedialna, projekt, ćwiczenia, pokaz, film, studium przypadku, analiza dokumentów |
| Metody kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość | |

***** *Literatura może być zmieniona po akceptacji Dyrektora Instytutu*

| Metody weryfikacji efektów uczenia się | | Nr efektu uczenia się/grupy efektów |
|---|---|---|
| Aktywność na zajęciach, dyskusja | | 01-08 |
| Projekt (plan diagnostyczny) | | 04-08 |
| Prezentacja zagadnienia | | 01-02 |
| Formy i warunki zaliczenia | Wykład - egzamin testowy (ocena)<br>Ćwiczenia – ocena – na podstawie wybranego schorzenia zbudowanie planu diagnostycznego, stawianie hipotez i ich weryfikacji w oparciu o metody kliniczne i standardowe metody diagnostyczne (wywiad kliniczny, obserwacja, kwestionariusze, skale itp.) oraz inne narzędzia celem pełniejszego poznania problemów chorego somatycznie (wynikających ze specyfiki schorzenia) identyfikacja psychologicznych czynników oraz mechanizmów psychologicznych istotnych dla etiologii i rozwoju chorób somatycznych oraz jej leczenia. | |

**NAKŁAD PRACY STUDENTA**

| Rodzaj działań/zajęć | Liczba godzin | | |
|---|---|---|---|
| | Ogółem | W tym zajęcia powiązane z praktycznym przygotowaniem zawodowym | W tym udział w zajęciach przeprowadzanych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość |
| Udział w wykładach | 15 | - | |
| Samodzielne studiowanie | 10 | - | |
| Udział w ćwiczeniach audytoryjnych i laboratoryjnych, warsztatach, seminariach | 30 | 20 | |
| Samodzielne przygotowywanie się do ćwiczeń | 15 | 5 | |
| Przygotowanie projektu / eseju / itp. | 20 | 20 | |
| Przygotowanie się do egzaminu / zaliczenia | 10 | 5 | |
| Udział w konsultacjach | 1 | | |
| Inne | | | |
| **ŁĄCZNY nakład pracy studenta w godz.** | 101 | 50 | |
| **Liczba punktów ECTS za przedmiot** | **4** | | |
| Liczba punktów ECTS związana z zajęciami praktycznymi | **2** | | |
| Liczba punktów ECTS związana z kształceniem na odległość (kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość)[1] | **-** | | |
| Liczba punktów ECTS za zajęciach wymagające bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich | **2,2** | | |

[1] W przypadku zajęć kształtujących umiejętności praktyczne metody i techniki kształcenia na odległość mogą być wykorzystywane pomocniczo